

Specialistė: pažymiai neatspindi tikrojo mokinių talento ir jų gabumų

Straipsnis paimtas iš: <http://www.tavovaikas.lt/mokinys/mokslai-ir-laisvalaikis/specialiste-pazymiai-neatspindi-tikrojo-mokiniu-talento-ir-ju-gabumu.d?id=73479722>

Siekti kuo aukštesnio įvertinimo šiandieninėje švietimo sistemoje jau tapo įprasta. Dešimtukas ar kitas teigiamas pažymys, daugelio nuomone, parodo ir įprasmina vaiko gabumus bei pastangas siekiant mokslo aukštumų.

Vis dėlto specialistai teigia, kad tai ydingas požiūris, mat jie atspindi tik mažą dalį mūsų vaikų gabumų. Anot švietimo ekspertų, pažangos vertinimo pažymiais atsisakymas skamba naiviai, todėl reikia ieškoti kelių, kaip tikrąją mokinio pažangą perteikti kiek įmanoma tiksliau – tai labai svarbu tiek jam pačiam, tiek jo tėveliams.

Apie mokinių pažangos vertinimo kriterijus kalbamės su skaitmeninių mokymų programos pedagogams „Samsung Mokykla ateičiai“ mokymų turinio vadove Indre Stakėniene.

Ar mokinių žinių vertinimas pažymiais gali atspindėti tikruosius jų pasiekimus? Mes visą laiką kalbame apie pažangą ir jos reikšmę moksleivių ateičiai. Vis dėlto pažangos matavimas skaičiukais dienyne susiaurina požiūrį į vaikų tobulėjimą, pasiekimus. Geriausiai šią problemą iliustruoja vienas anekdotas: Petriukas diktante darydavo 40 klaidų, bet susiėmęs ir stipriai pasimokęs jis daro jau tik 20. Tačiau koks skirtumas – kaip gaudavo dvejetus, taip tebegauna. Noriu pasakyti, kad ši vertinimo sistema iki galo neatspindi teigiamų pokyčių, talento ar įgautų vaiko žinių, o ir pats moksleivis yra talpinamas į kažkokius rėmus, kurie ilgainiui gali užslopinti įgimtą jo norą tobulėti. Galbūt tam įtakos turi vaiko amžius? Juk pradinukų vertinimo balais sistemos buvo atsisakyta. Pati idėja nerašyti pradinukams pažymių yra gera. Jos pagrindinis tikslas – sudaryti kiekvienam vaikui galimybes judėti savu tempu, skatinti jų suvokimą, ką jie jau moka ir ko dar turėtų pasimokyti ateityje, sudaryti galimybes pasidžiaugti daroma pažanga. Tinkamai naudojama ši sistema pradinukų tėveliams turėtų padėti geriau suvokti, kaip šiandien sekasi jų vaikui, kaip jam padėti judėti toliau. Tačiau tikroji šio vertinimo pažymiais atsisakymo prasmė buvo užmiršta. Mokytojai pažymius tiesiog pakeitė į raides, saulytes ar šypsenėles. Juk tai visiškai ta pati vertinimo forma, kur įvertinimas A reiškia tą patį 10. Liūdna, kad nesupratę tikrosios šio vertinimo pasikeitimo prasmės dauguma mokytojų naująją sistemą atmetė, kaip dar vieną jiems primestą reikalavimą.

Nejaugi pažymys dienyne neatspindi ir teigiamų vaiko savybių? Jokių būdu nesakau, kad geras pažymys nieko vertas. Omenyje turiu tai, kad jis negali atspindėti visko. Jeigu vaiko pažymiai yra prastesni, juk nereiškia, kad jis yra nieko vertas. Tokiu atveju tėvai ir mokytojai turi ne smerkti vaiką, o padėti surasti jo stipriąsias puses. Tiek jau to, kad jam blogai sekasi tikslieji mokslai, gal jis gerai rašo, sklandžiai reiškia mintis ir nebijo auditorijos? O gal turi įdomios užklausinės veiklos, mokosi programuoti, domisi robotais, sportu ar geografija? Juk nesikoncentruojant tik į pažymį ir laiku įžvelgus vaiko gebėjimus galima išugdyti

tikrą ateities lyderį. Pasaulio patirtis rodo, kad pažymys dažnai neturi didelės reikšmės vaikų ateities perspektyvoms – tik pažiūrėkite, kiek garsių verslininkų ir kitų talentų nėra baigę mokyklos, tačiau turėjo sritį, kuria aktyviai domėjosi, buvo ambicingi ir reiklūs tiek sau, tiek aplinkiniams. Pasižvalgykite aplinkui, kiek šiandien turime žmonių, kurie net būdami suaugę mano, jog yra nieko verti, nes mokykloje gaudavo vien blogus pažymius. Tikriausiai vaikystėje jie šalia savęs neturėjo suaugusio žmogaus, kuris galėjo jiems pasakyti, kad pažymiai, tiek geri, tiek blogi, nėra jis pats. Kiekvienas iš mūsų esame kur kas vertingesni nei tie keli skaičiai dienyne. Bet juk aukštesnio pažymio siekis skatina sveiką konkurenciją. Be jokios abejonės, dabartinė vertinimo sistema mokyklose skatina vaikus konkuruoti. Vis dėlto nemanau, kad tai būtų galima pavadinti pozityviu ir teigiamu procesu. Nemanau, kad apkritai egzistuoja tokia sąvoka kaip sveika konkurencija. Juk tai skatina varžybas, kurių metu prigimtinį mokinių norą mokytis ir tobulėti, nustelbia noras aplenkti kitus. Todėl pažymiai skatina ne sveikas varžybas tarp moksleivių, o atvirkščiai – užkerta kelią pasaulio ir aplinkos pažinimui, socialiniam ir mokymosi džiaugsmui. Kiekvienas mokinys, visų pirma, turi konkuruoti ne su kitais, o siekti asmeninių ambicijų, įgyvendinti savo tikslus, nugalėti save. Dažnai, siekiant įrodyti pranašumą prieš kitus, pastarieji dalykai nustumiami į antrą planą – siekiamybe tampa dešimtukas, o ne įgytos žinios. Tad ko gi tuomet imtis? Mat išgyvendinti tokią vertinimo sistemą iš švietimo sistemos praktiškai neįmanoma. Mokyklos turėtų eiti link kiekvieno vaiko asmeninės pažangos matavimo – formuojamo vertinimo. Tokiu būdu kiekvienas vaikas yra vertinamas atskirai, pavyzdžiui: jo pažanga vertinama atsižvelgiant į praeities rezultatus, lyginama su dabartiniais pasiekimais, rekomenduojama kokiu būdu jis galėtų pasiekti dar geresnių rezultatų, ką ir kodėl jis galėtų padaryti dar geriau, tobulėti. Naujų galimybių mokytojams suteikia skaitmeninės technologijos – naudodami elektroninius ugdymo įrankius pedagogai gali lengviau individualizuoti mokymo turinį, stebėti mokinio pažangą, matyti, kiek laiko vaikas skyrė susipažinimui su informacija. Moksleivį bei jo pastangas reikia įvertinti ir pasakyti, kad nors jau ir daug išmokai, bet gali išmokti dar daugiau. Galbūt turite praktinių patarimų? Tam, kad vaikai stengtųsi, pedagogai turi jiems suteikti grįžtamąjį ryšį, leisti vaikui suprasti jo padarytą pažangą. Tyrimų duomenimis, didžiausią naudą ir inspiraciją vaikui mokytis duoda ne teigiamas įvertinimas užrašytas elementariu skaičiumi, o pedagogo komentaras apie moksleivio atliktą darbą. Jis leidžia geriau suvokti esamą situaciją tiek pačiam vaikui, tiek tėveliams. Kiekvienas vaikas turi būti stebimas kiekvienoje pamokoje – tokiu būdu galima kaupti mokinio portfolio, kuriame analizuojami vaiko darbai – jie vertinami individualiai, o ne klasės lygmenyje. Individualizuojant ir kiekvienam mokiniui atskirai pritaikant mokymosi turinį galima pasiekti kur kas efektyvesnių rezultatų. Tokie būdai pasaulyje jau dabar yra taikomi, tačiau jie reikalauja didelio įsitraukimo ir pastangų. Kalbant apie individualizavimą ir dėmesį kiekvienam vaikui, dauguma mokytojų sutinka, jog tai būtų puiku, tačiau yra gana skeptiški, kai pradedama kalbėti apie praktinį to įgyvendinimą klasėje. Naujai keliami iššūkiai, daugumą mokytojų baugina. Pirmasis į galvą ateinantis patarimas būtų daugiau dėmesio skirti mokinių mokėjimo mokytis kompetencijų stiprinimui. Kuo mokiniai labiau gebės mokytis savarankiškai, tuo lengviau bus individualizuoti darbą ir klasėje. Svarbu suprasti, kad naujus iššūkius sunkiai įveiksime, jei ir toliau dirbsime tais pačiais iki šiol taikytais metodais. Taigi, peršasi mintis, kad tėveliai pernelyg džiūgauti dėl vaiko dešimtukų neturėtų? Aš asmeniškai labai nesidžiaugčiau. Ko verti

tie dešimtukai, jei vaikas nesugeba įvardinti, ką jau moka, o kur dar reikia pasitempti, jei nejaučia malonumo ieškoti ir tyrinėti. Jei neturi kitų pomėgių ir užsiėmimų. Pirmiausia reikia žiūrėti į vaiką, kaip į asmenybę, įžvelgti jo unikalumą, nelyginti jo su kitais ir leisti jam kasdien mėgautis naujais atradimais. Tikrai tikiu, kad mokymasis gali būti įdomus ir įkvepiantis.